

Portál elektronických disertací DART-Europe

Martin Lochman

Ústav informačních studií a knihovnictví FF UK v Praze

E-mail: martin.lochman@gmail.com

Záznam původního příspěvku:

LOCHMAN, Martin. Portál elektronických disertací DART-Europe. *Ikaros* [online]. Květen 2014, roč. 18, č. 5 [cit. 2015-03-09]. Dostupný z: <http://ikaros.cz/portal-elektronickych-disertaci-dart-europe>.

English title:

The DART-Europe E-Theses Portal

English abstract:

The article focuses on the DART-Europe E-Theses Portal which was created as a result of a strategic collaboration of research libraries and library consortiums with a single goal – to improve the global access to theses and dissertations created in Europe. The text primarily introduces this web portal and describes its individual features such as various services and functions as well as search options and metadata records. Secondly a brief evaluation of the entire system is offered.

Klíčová slova:

Informační služby, metadata, digitální archivy, přebírání záznamů, OAI-PMH

Keywords:

Information services, metadata, digital archives, metadata harvesting, OAI-PMH

1. Úvodní informace

Internetový portál elektronických disertací DART-Europe (angl. DART-Europe E-Theses Portal)¹ představuje jedinečný výsledek strategické spolupráce výzkumných knihoven a knihovnických konsorcií za účelem zlepšení globálního přístupu k evropským výzkumným a kvalifikačním pracím, zejména disertacím. Portál je do značné míry podporován Asociací evropských výzkumných knihoven LIBER (fran. Ligue des Bibliothèques Européennes de Recherche, <http://www.libereurope.eu/>) a zároveň funguje jako Evropská pracovní skupina mezinárodní organizace a systému NDLTD (Networked Digital Library of Theses and Dissertations, <http://www.ndltd.org/>).

Cílem portálu je tedy zprostředkovat vědecké komunitě jednotné online rozhraní, které na jedné straně nabídne ničím nelimitovaný přístup k významným evropským odborným dokumentům v elektronické podobě a na druhé straně podpoří myšlenku digitálního publikování právě tohoto typu prací.

V současné době umožňuje portál DART-Europe svým uživatelům zpřístupnit již 574 479 metadatových záznamů výzkumných prací a disertací, které pocházejí z 571 univerzit z 28

¹ *DART-Europe E-theses Portal* [online]. The Hague (Netherlands): Ligue des Bibliothèques Européennes de Recherche, 2005- [cit. 2014-05-15]. Dostupný z: <http://www.dart-europe.eu/>.

evropských zemí². Nejvíce příspěvků je původem z Německa (přes 175 tisíc záznamů), nejméně naopak z Ukrajiny (pouhý 1 záznam); mezi spolupracujícími univerzitami jsou zastoupeny i nejprestižnější instituce jako Cambridgeská univerzita nebo Londýnská univerzita UCL. Česká republika je zastoupena jediným aktivním reprezentantem – Vysokou školou ekonomickou.

2. Vývoj portálu DART-Europe

Historie portálu DART-Europe započala v roce 2005, kdy byla zahájena první fáze jeho budování v podobě 18měsíčního projektu, na kterém se podílely Londýnská univerzita UCL, Oxfordská univerzita, Univerzita Nejsvětější Trojice v Dublinu a Dartingtonská univerzita umění, přičemž technické zázemí poskytla společnost ProQuest. Projekt byl zcela výhradně financován z příspěvků spolupracujících institucí.

První fáze usilovala o naplnění celé řady ambiciózních cílů³:

- Vytvoření portálu pro elektronické disertace vytvořené na půdě evropských univerzit s otevřeným a bezplatným přístupem
- Vytvoření vlastního repozitáře pro podporu příspěvatelských institucí, které nedisponují lokálním úložištěm
- Vytvoření a kontrola směrnic pro správu elektronických disertací včetně autorskoprávní problematiky a metadat
- Identifikace obchodního modelu pro dlouhodobou udržitelnost činnosti portálu⁴
- Demonstrace služby pro digitální archivaci elektronických disertací

Završení počáteční fáze vykazalo značný pokrok, některé z plánovaných cílů však byly naplněny jen částečně, nebo nebyly naplněny vůbec. Nepodařilo se úspěšně navrhnout službu digitální archivace ani zmíněný funkční obchodní model; návrh vlastních směrnic pro správu e-disertací byl nahrazen pracemi skupiny GUIDE (angl. Guiding Universities in Doctoral E-theses) a provozovatelů online služby Britské knihovny EThOS (angl. Electronic Theses Online Service)⁵.

Portál DART-Europe vstoupil do druhé fáze svého vývoje v roce 2007. K významné změně došlo zejména v organizační struktuře, kdy se do spolupráce původních akademických institucí připojila komunita výzkumných knihoven a knihovnických konsorcií. Správou byla pověřena Londýnská univerzita UCL a oficiálním řídicím orgánem byla ustanovena **Rada partnerů** (angl. Board of partners), společně předsedající s řediteli knihoven Londýnské a Nottinghamské univerzity.

² Data jsou aktuální k 17. březnu 2015.

³ MOYLE, Martin. Improving access to European e-theses: the DART-Europe programme. *LIBER Quarterly* [online]. 2008, vol. 18, issue 3/4, s. 413-423 [cit. 2014-05-15]. ISSN 2213-056X. Dostupný z: <http://discovery.ucl.ac.uk/14006/1/14006.pdf>.

⁴ AYRIS, Paul. University and Research Libraries in Europe Working towards Open Access. *LIBER Quarterly* [online]. 2011, vol. 20, issue 3/4, s. 332-346 [cit. 2014-05-15]. ISSN 2213-056X. Dostupný z: <http://liber.library.uu.nl/index.php/lq/article/view/7998/8327>.

⁵ AYRIS, Paul. Developing European Library Services in Changing Times. *LIBER Quarterly* [online]. April 2012, vol. 21, issue 3/4, s. 331-346 [cit. 2014-05-15]. ISSN 2213-056X. Dostupný komerčně z: <http://web.ebscohost.com/>.

V současné době Radu partnerů tvoří 23 partnerských členů (angl. Partner members) zastupujících stejný počet partnerských institucí a 3 navštěvující členové (angl. Attending members), kteří reprezentují klíčové organizace⁶ včetně asociace LIBER. Předsedou rady je Paul Ayris z univerzitní knihovny UCL.

3. Dílčí služby

Vedle standardních možností dotazového vyhledávání a prohlížení rejstříků nabízí internetový portál DART-Europe několik doplňkových funkcí.

- **Historie vyhledávání:** umožňuje zobrazit typ vyhledávání, použité formulace vyhledávacího dotazu, univerzitu, ze které pochází záznam primárního dokumentu, a počet nalezených výsledků. Zobrazí však jen první fázi vyhledávání nebo prohlížení, zpřesnění podle faset údajů zaznamenáváno není. Funkce je omezena také z hlediska času – po 20 minutách neaktivity nebo zavření okna prohlížeče je seznam automaticky vymazán.
- **Seznam vybraných záznamů (angl. Marked list):** prostřednictvím této služby mohou uživatelé tvořit personalizované seznamy nalezených záznamů a ty posléze v úplné nebo zkrácené podobě zasílat na uvedenou e-mailovou adresu. Stejně jako v případě předchozí služby je i tato časově omezena.
- **Pravidelně aktualizované žebříčky:** portál nabízí seznam deseti nejstahovanějších dokumentů z indexu (vždy za období posledních 7 dní) a neustále obnovovaný seznam nejnovějších přidáných záznamů (zobrazit lze množina z posledního dne, 2 dnů, týdne a 2 týdnů).
- **RSS služba:** uživatelé se prostřednictvím RSS kanálu mohou přihlásit k odběru novinek z portálu DART-Europe.

4. Vyhledávání

K vyhledávání informací a dokumentů v rámci portálu DART-Europe uživatelům slouží dvojice klasických způsobů – **dotazové vyhledávání** za použití vyhledávacího boxu a prosté **prohlížení** rejstříků, respektive indexu.

Dotazové vyhledávání nabízí jak svou **základní**, tak i **pokročilou** variantu. První z uvedených variant je dostupná přímo z hlavní stránky portálu a zprostředkuje tak přímý vstup do jeho databáze. Zadaný rešeršní dotaz je přitom standardně vyhledáván ve všech polích záznamu. Jednoduché vyhledávání také umožňuje pracovat se základní sadou **Booleovských operátorů** (v případě, že nejsou explicitně použity, jsou víceslovné dotazy automaticky spojeny operátorem AND), speciálními znaky k jednostrannému nebo oboustrannému rozšíření termů (*) a vyhledání přesné shody (“) i diakritikou typickou pro psanou podobu jednotlivých národních jazyků. Metadatové záznamy, které jsou zapsány v jiném písmu než v latině, jsou vyhledatelné pouze za použití formulace dotazů v daném konkrétním písmu.

Pokročilé vyhledávání umožňuje použití více vyhledávacích polí (až šesti: Všechna pole, Název, Autor, Abstrakt, Předmětové heslo a Rok; názvy všech jsou ale pevně stanovené a nedovolují tak kombinace typu AUTOR + NÁZEV + NÁZEV) a rozbalovacích nabídek

⁶ Na rozdíl od partnerských institucí tyto organizace nejsou povinny podepsat **Dohodu o partnerství DART-Europe** (angl. DART-Europe Partnership agreement).

upřesňujících zemi původu dokumentu, univerzitu, kde vznikl, jazyk a konkrétní sbírku (v rámci každé z nabídek může uživatel vybrat i více možností). Rozhraní pokročilé varianty nicméně není běžně dostupné, respektive na něj z žádné ze stránek portálu nevede odkaz, bez předchozí znalosti o jeho existenci je tedy prakticky nepoužitelné⁷. Graficky se navíc od zbylých stránek portálu značně odlišuje, s největší pravděpodobností se tedy jedná o jeho starší verzi (viz obr. 1).

Obrázek 1 - Rozhraní pokročilého vyhledávání

Alternativní **prohlížení** rejstříků uživatelům nabízí pouze čtyři možnosti: prohlížení podle **univerzity**, z níž dokument pochází, **sbírky**, popřípadě skupiny sbírek, ze kterých DART-Europe získává záznamy, **země původu** dokumentu a **roku**, ve kterém vznikl. Vzhledem k faktu, že výsledkem prohlížení jsou často příliš velké množiny záznamů (např. v případě prohlížení podle univerzity – Universidade de Porto – zobrazí až 16 704 záznamů), které následně nelze uspořádat ani omezit pomocí faset, proto příliš efektivní způsob vyhledávání informací nepředstavuje.

⁷ Jeho URL tedy musí uživatel zadat ručně (<http://www.dart-europe.eu/advanced-search.php>).

Poté, co systém na základě rešeršního dotazu vykoná vyhledávání nad indexem databáze, je uživateli představena výsledná množina metadatových záznamů ve zkrácené podobě (obsahují pouze následující údaje: název, autor, rok vzniku, domovskou univerzitu a zdrojovou sbírku) uspořádaných sestupně podle relevance. Jejich celkový počet na jednu zobrazenou stranu je omezen na 15 a nelze jej změnit. Úplný záznam lze zobrazit prostřednictvím názvu, který je zároveň aktivním hypertextovým odkazem.

Množinu metadatových záznamů je možné uspořádat abecedně (vzestupně i sestupně) podle počátečního písmene v názvu, autorova příjmení, jména univerzity a názvu sbírky nebo chronologicky podle roku vzniku.

Výsledky vyhledávání lze také zpřesnit na základě souboru **faset** údajů (angl. Refine your search), které systém zobrazí na levé straně obrazovky (viz obr. 2). Prvním z nich je samostatné vyhledávací pole, jehož prostřednictvím uživatel může přidat další klíčové slovo a spojit jej s původním buď pomocí operátoru AND (varianta „Results must contain“) nebo NOT (varianta „Results don't contain“). S výsledky lze dále pracovat pomocí faset **země původu**, **roku** vzniku, počátečního písmene **autorova příjmení** (třídí je do 5 skupin: A-E, F-J, K-O, P-T a U-Z), **sbírky**, domovské **univerzity** a **jazyka** dokumentu. V souvislosti s fasetami je zapotřebí znovu zdůraznit fakt, že se zobrazí jen v rámci základního a pokročilého vyhledávání, nikoliv však při prohlížení rejstříků – navíc nabízejí pouze údaje formálního charakteru, nikoliv věcného.

The screenshot shows a search results interface. On the left, there are several facets for refining the search: 'Start a new search' with an input field and a 'Search' button; 'Refine your search' with an 'Add terms' field and radio buttons for 'Results must contain' and 'Results don't contain'; 'Remove terms' with a list including 'digital library'; 'By Country:' with checkboxes for Sweden (39), Spain (17), UK (16), France (15), and Germany (9); 'By Year:' with checkboxes for 2014 (3), 2013 (20), 2012 (28), 2011 (29), and 2010 (12); 'By Author Surname:' with checkboxes for A-E (38), F-J (22), K-O (43), P-T (25), and U-Z (13); and 'By Collection:' with checkboxes for BTH (33), DissOnline (9), NARCIS (9), PLEIADI (9), and RIAN (9). Each facet has a 'View more' link.

The main area is titled 'Results' and shows 'Displaying records 1 - 15 of 147 on page 1 of 10'. It includes a pagination bar with links 1, 2, 3, 4, 5, 6, 'Next', and 'Last page'. Below this is an 'Add to marked list' button. The results are presented in a table with columns: Mark, Title, Author, Year, University, and Collection. The table lists 15 records, each with a checkbox in the 'Mark' column and a title link. The authors, years, universities, and collections are listed in the corresponding columns.

Mark	Title	Author	Year	University	Collection
☐	Forgotten as data – remembered through information. Social memory institutions in the digital age: the case of the European Initiative	Marton, Attila	2011	London School of Economics and Political Science	LSE Theses Online
☐	3D human body modelling from range data	Dekker, LD	2000	UCL (University College London)	UCL Discovery
☐	4H-SiC Integrated circuits for high temperature and harsh environment applications	Alexandru, Mihaela	2013	Universitat Politècnica de Catalunya	TDX
☐	A Comparative Study of Component Based Regression Testing Approaches without Source Code	Dulal, Nabin	2011	Blekinge Institute of Technology (BTH)	BTH
☐	A Digital Library Framework for Heterogeneous Music Collections : from Document Acquisition to Cross-Modal Interaction [Elektronische Ressource] / David Damm	Damm, David	2013	Rheinische Friedrich-Wilhelms-Universität Bonn	DissOnline
☐	A distributed archival network for process-oriented autonomic long-term digital preservation	Subotic, Ivan	2013	University of Basel	edoc
☐	A framework for automated landmark recognition in community contributed image corpora	Hughes, Mark	2011	Dublin City University	RIAN
☐	A generic approach to modelling individual behaviours in crowd simulation	Sun, Q	2014	University of Salford	USIR
☐	A novel method of cadaveric data acquisition from a dissection of the male lower limb using the Percepton ScanWorks® V5 scanner	Welsh, Elizabeth	2011	University of Glasgow	Glasgow University Theses
☐	A schema-based peer-to-peer infrastructure for digital library networks [Elektronische Ressource] / von Wolf Siberski	Siberski, Wolf	2006	Gottfried Wilhelm Leibniz Universität Hannover	DissOnline
☐	A Semantic Search Framework in Peer-to-Peer based Digital Libraries	Ding, Hao	2006	Norwegian University of Science and Technology	DiVA
☐	A Set-Based Approach to Deal with Hierarchical Structures	Silvello, Gianmaria	2011	University of Padova	PLEIADI

Obrázek 2 - Náhled množiny vyhledaných záznamů a faset údajů

Po zobrazení metadatového záznamu v plném rozsahu mají uživatelé kromě hypertextového odkazu vedoucího na záznam ve zdrojovém archivu, popřípadě na elektronickou kopii primárního dokumentu samotného, k dispozici také funkci **sdílení záznamu** (angl. Share this record), která jej umožňuje zaslat na libovolnou uvedenou e-mailovou adresu, a **ukládání záznamu** (angl. Save this record), pod kterou se skrývá výše uvedená služba tvorby personalizovaných seznamů „Marked list“. V případě, že chce uživatel ve vyhledávání pokračovat, může to rovnou učinit prostřednictvím odkazu „**znovu vyhledávat**“ (angl. Search again).

5. Metadatový záznam

Portál DART-Europe používá ke sklizení metadat ze zdrojových archivů a repozitářů známý protokol OAI-PMH a při ukládání do vlastní databáze aplikuje jednoduchou specifikaci Dublin Core doplněnou o údaj typu „abstrakt“. Jednotlivé prvky záznamu odpovídají aktuální verzi DC v1.1 a jsou jimi:

- **Název (Title):** název, pod kterým je záznam v databázi uložen a podle kterého jej lze vyhledat
- **Autor (Author):** fyzická osoba⁸ nesoucí primární odpovědnost za dílo
- **Příspěvatel (Contributor):** další fyzické osoby podílející se na tvorbě díla (vedoucí práce, případně školitel)
- **Vydavatel (Publisher):** univerzita, na jejíž půdě dokument vznikl
- **Abstrakt (Abstract):** redukovaný text vystihující obsah primárního dokumentu (v anglickém jazyce, popřípadě v jazyce samotného textu práce)
- **Datum (Date):** časový údaj ve formátu „rok“
- **Typ dokumentu (Type):** vystihuje, o jaký druh kvalifikační práce se jedná, případně je-li recenzovaná či nikoliv. V některých případech pod tímto údajem zapsáno obecné označení (např. „online zdroj“).
- **Formát (Format):** formát, ve kterém je dokument ve zdrojovém archivu uložen, podle typologie standardu MIME. V některých záznamech uvádí také dodatečné informace o jeho fyzických attributech – velikost, počet stran apod.
- **Jazyk (Language):** formou zkratky
- **Identifikátor (Identifier):** trvalý identifikátor Handle, popřípadě urn-nbn nebo jiné jednoznačné označení objektu. U některých záznamů je v rámci údaje uvedeno pouze URL elektronické verze dokumentu.
- **Předmět (Subject):** jednoslovná či víceslovná označení vystihující obsah dokumentu. Zde je potřeba uvést fakt, že se jedná zejména o autorská klíčová slova, popřípadě předmětové termíny či klasifikace jiných systémů, proto v nich v rámci DART-Europe panuje značná nejednotnost. Jejich povaha závisí na provenienci zdrojových archivů: převážné množství německých záznamů je opatřeno třídíkem Deweyho desetinného třídění, ve většině záznamů z britských univerzit je přítomen klasifikátor Třídění Kongresové knihovny; francouzské a nizozemské záznamy například naopak téměř

⁸ Portál DART-Europe je zaměřen na disertační a kvalifikační práce, autorem se tedy v tomto případě myslí pouze fyzická osoba, nikoliv korporace jako v případě jiných služeb nad digitálními archivy.

výhradně spoléhají na autorská klíčová slova v anglickém jazyce. Problematická je většina záznamů pocházejících z Maďarska, Chorvatska, Estonska nebo právě České republiky, která disponuje autorskými klíčovými slovy v národních jazycích (viz obr. 3, 4, 5 a 6)

- **Zdroj (Source):** zdroj, ze kterého vychází popisovaný dokument
- **Vztah (Relation):** odkazy na další zdroje, v nichž je záznam nebo plný text dokumentu uložen
- **Práva (Rights):** autorsko-právní status primárního dokumentu

Výše uvedené prvky se v jednotlivých metadatových záznamech mohou vyskytovat i vícekrát, proto se délky jednotlivých záznamů značně liší.

Významným úskalím záznamů, které se negativně promítá především do efektivity rešeršní činnosti prováděné v systému DART-Europe, je skutečnost, že tyto záznamy nejsou po přijetí nijak upravovány z hlediska věcného pořádání. Klíčová slova, předmětová hesla a abstrakty, respektive údaje, na jejichž základě jsou dokumenty identifikovatelné, jsou ponechávány v podobě, v jaké byly autorem vytvořeny.

Search	Search term(s) <input type="text"/> Search
Showing record 10 of 721 « Previous record Next record »	
Title	A biológiai elemek állapotátbefolyásoló főbb hidromorfológiai tényezők meghatározása magyarországi kisvízfolyásokra
Author	Nagy, Zsuzsanna
Subject(s)	Tájépisztet
Abstract	Kisvízfolyások állapotjavításának egyik fontos alapja a hidromorfológia és biológiai elemek közti kapcsolat minél jobb megismerése. A Víz Keretirányelv (2000/60/EC) előírja a felszíni víztestek állapotfelmérését, valamint azt, hogy a környezeti célkitűzés tükrében meg kell fogalmazni a szükséges intézkedéseket. Disszertációm e témakör elemzéséről, gyakorlati és elméleti (módszertani) megközelítéséről szól. Témája három, egymással szorosan összefüggő szálra haladt, amelyek a következők: - Víz Keretirányelv szerinti hidromorfológiai értékelési szempontok elemzése a különböző európai országok minősítő rendszerének értékelésén keresztül - Rendelkezésre álló hazai alapinformációk vizsgálata a hidromorfológiai állapotelemzés tekintetében különös tekintettel a minősítési szintekre (alulról felfelé illetve felülről lefelé való építkezés) - Monitoring eredmények (jelen esetben a halfaunisztikai vizsgálatok) és a tervezés összekapcsolt kérdéseiben megjelenő, a vízgyűjtő-gazdálkodási tervekben szerepeltethető egyes konkrét intézkedések ökológiai hatékonyság-vizsgálatában való alkalmazásának lehetséges módszertani és gyakorlati kérdései. A szakirodalmi áttekintésben végigköttem azokat az eseményeket, kutatásokat, melyek a megfogalmazott célkitűzés és a téma szempontjából kiemelt fontosságúak. Áttekintettem a Víz Keretirányelv hazai és európai végrehajtásával kapcsolatos legfontosabb tapasztalatokat, eredményeket, valamint a hazai patakutatók jelenlegi aktuális helyzetét. Külön alfejezetben foglalkoztam a téma további folytatásához meghatározó ökológiai vízgény kérdéssel. Az anyag és módszer fejezetben az állapotminősítéshez használatos biológiai és hidromorfológiai megközelítések aktuális összefüggéseit vizsgáltam, és elemeztem. Elvégeztem francia, dán, német, francia, szlovák, olasz, angol hidromorfológiai elemzési rendszerek összehasonlító elemzését, valamint megvizsgáltam azok hazai alkalmazási feltételeit is. Megállapítottam, hogy a kisvízfolyások témakörében a hidromorfológiai terhelés és az ökológiai állapot összefüggése kevésbé megkutatott téma, mely egyfelől a hiányos alapadatoknak, másfelől a kisvízfolyások speciális tulajdonságainak köszönhető. Terepi vizsgálatokat és egy kisvízfolyásra a MIKE 11 modell felállítását és futtatását végeztem el. A célom az volt, hogy megvizsgáljam, hogy hazai viszonylatban mire lenne képes a modell használata, eredményként összegeztem, hogy ehhez milyen adatrendszerek célszerűek.
Publisher	
Date	2008-03-17
Type	Értekezés/disszertáció
Type	NonPeerReviewed
Identifier	http://phd.lib.uni-corvinus.hu/282/
Format	application/pdf
Relation	http://phd.lib.uni-corvinus.hu/282/01/nagy_zsuzsanna.pdf http://phd.lib.uni-corvinus.hu/282/02/nagy_zsuzsanna_thu.pdf http://phd.lib.uni-corvinus.hu/282/03/nagy_zsuzsanna_ten.pdf http://phd.lib.uni-corvinus.hu/282/04/nagy_zsuzsanna_megh.pdf
Format	application/pdf
Format	application/pdf
Format	application/pdf

Obrázek 3 - Ukázka metadatového záznamu maďarské práce

Search term(s)	Search
Showing record 6 of 205 « Previous record Next record »	
Title	Anatomske varijacije i patoanatomske promjene na kostima dobrog dupina (<i>Tursiops truncatus</i> Montagu 1821) iz Jadranskog mora : disertacija
Title	Skeletal anatomical variations and patho-anatomical lesions in the bottlenose dolphin (<i>Tursiops truncatus</i> Montagu 1821) from the Adriatic Sea
Author	Škrtić, Darinka
Subject(s)	Veterinarska medicina ; Veterinary medicine ; <i>Tursiops truncatus</i> ; dobri dupin ; bottlenose dolphin ; Jadransko more ; Adriatic Sea ; Hrvatska ; anatomske varijacije ; patoanatomske promjene ; kostur
Abstract	Jedina vrsta iz skupine morskih sisavaca koja danas trajno živi u Jadranskom moru je dobri dupin (<i>Tursiops truncatus</i>) i u nas je zakonom zaštićena. Ovim istraživanjem obuhvaćeno je 116 dobrih dupina koji su u razdoblju od 1990. godine do siječnja 2009. godine pronađeni mrtvi u hrvatskom dijelu Jadranskog mora. Njihovi kosturi pohranjeni su u zbirci Zavoda za anatomiju, histologiju i embriologiju Veterinarskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i u svrhu ovog istraživanja makroskopski su detaljno pregledani. Svaka promjena uočena na kostima je zabilježena, opisana i fotografirana, dok su podaci o životinjama (spol, dob, vanjske tjelesne mjere) preuzeti iz obrazaca zbirke. Analizom korelacija određena je pojavnost promjena na kostima u ovisnosti sa spolom, dobi, tjelesnom masom i dužinom životinja. U pregledanom materijalu 74 (63, 8%) dobra dupina imala su anatomske varijacije i patoanatomske promjene na koštanoj sustavu, dok na kostima 42 (36, 2%) jedinke nisu makroskopskim pregledom utvrđena nikakva odstupanja od uobičajnog izgleda kostiju dobrog dupina. Najčešća promjena na kostima glave je deformirajući osteoartritis kondila zatiljne kosti (u 19, 6% životinja), dok je na vratnim kralješcima najčešća promjena ankilozirajuća spondilozitroza (u 29, 4% jedinki). Najčešća promjena na grudnim kralješcima je zadebljanje i povijanje trnastih izdanaka (u 16, 8% jedinki), a ta je promjena učestala i na slabinskim (u 29, 4% jedinki) i rebnim kralješcima (u 50, 4% jedinki). Pojavnost patoloških promjena na rebnim kralješcima veća je u odnosu na ostale skupine kralježaka što je vjerojatno u vezi s funkcijom repa kao glavnim pokretačkim dijelom tijela dobrog dupina. Prijelomi rebra su česti (u 22, 4% životinja) i učestali u mužjaka. Anatomske varijacije prsne kosti nađene su u 18, 2% dobra dupina i odnose se na otvore i pomake koji su vjerojatno nastali pri sraštavanju tijekom razvoja. Promjene na privjesnom kosturu utvrđene su na lopatici (osteoartritis ramene jamice u 26, 6% životinja) i na nadlaktičnoj kosti (osteoartritis glave nadlaktične kosti u 2, 8% životinja). Prijelomi sa zaraštavanjem na lopatici utvrđeni su u 2, 8% životinja. Na distalnim dijelovima prsne peraje nisu utvrđene nikakve promjene ni u jednog dupina. Uočene anatomske varijacije i promjene na kosturima dobrih dupina iz hrvatskog dijela Jadrana upućuju na vrlo široku etiologiju koju je potrebno detaljnije istražiti u budućim istraživanjima
Publisher	D. Škrtić, Zagreb
Contributor(s)	Galov, Ana (committee-member); Gomerčić, Hrvoje (advisor); Lučić, Hrvoje (committee-member); Šehić, Mensur (advisor)
Date	2010
Type	text ; doctoral thesis
Format	application/pdf
Identifier	http://dar.nsk.hr/?pub=1&p=6765&s=publ
Identifier	urn:dar.nsk.hr:6765
Language	hrv
Rights	Rights Reserved - Free Access

Obrázek 4 - Ukázka metadatového záznamu chorvatské práce

<div> <div>Search the portal</div> <div>Enter terms</div> <div>Search</div> </div>	<div> <div>Full record</div> <div> Search Browse Search History Marked List Results Full Record Feedback Help </div> </div>																										
	<div> <div>Search again</div> <div>Share this record</div> <div>Save this record</div> <div>« Back to results</div> </div>																										
	<div> <div>Search term(s)</div> <div>Search</div> </div>																										
	<div>Showing record 13 of 3781 « Previous record Next record »</div>																										
	<table> <tr> <td>Contributor(s)</td><td>Tartu Ülikool. Ajaloo osakond; Tartu Ülikool. Filosoofiateaduskond; Vahtra, Sulev, juhendaja</td></tr> <tr> <td>Author</td><td>Laidla, Janet</td></tr> <tr> <td>Date</td><td>2007-01-09T06:46:29Z</td></tr> <tr> <td>Date</td><td>2007-01-09T06:46:29Z</td></tr> <tr> <td>Date</td><td>2006</td></tr> <tr> <td>Identifier</td><td>Tartu Ester bibnumber: b18347332</td></tr> <tr> <td>Identifier</td><td>http://hdl.handle.net/10062/790</td></tr> <tr> <td>Language</td><td>eesti keeles</td></tr> <tr> <td>Language</td><td>est</td></tr> <tr> <td>Subject(s)</td><td>Ajaloolased, Ajalooteadus, Balti kubermangud, Historiograafia, Kroonikad, Lugemine, Lugemise uurimine, Magistritööd, Raamatujalugu</td></tr> <tr> <td>Title</td><td>17. sajandi ajalookirjutaja raamaturiik</td></tr> <tr> <td>Title</td><td>The bookshelf of a 17th century Baltic history writer</td></tr> <tr> <td>Type</td><td>Thesis</td></tr> </table>	Contributor(s)	Tartu Ülikool. Ajaloo osakond; Tartu Ülikool. Filosoofiateaduskond; Vahtra, Sulev, juhendaja	Author	Laidla, Janet	Date	2007-01-09T06:46:29Z	Date	2007-01-09T06:46:29Z	Date	2006	Identifier	Tartu Ester bibnumber: b18347332	Identifier	http://hdl.handle.net/10062/790	Language	eesti keeles	Language	est	Subject(s)	Ajaloolased, Ajalooteadus, Balti kubermangud, Historiograafia, Kroonikad, Lugemine, Lugemise uurimine, Magistritööd, Raamatujalugu	Title	17. sajandi ajalookirjutaja raamaturiik	Title	The bookshelf of a 17th century Baltic history writer	Type	Thesis
Contributor(s)	Tartu Ülikool. Ajaloo osakond; Tartu Ülikool. Filosoofiateaduskond; Vahtra, Sulev, juhendaja																										
Author	Laidla, Janet																										
Date	2007-01-09T06:46:29Z																										
Date	2007-01-09T06:46:29Z																										
Date	2006																										
Identifier	Tartu Ester bibnumber: b18347332																										
Identifier	http://hdl.handle.net/10062/790																										
Language	eesti keeles																										
Language	est																										
Subject(s)	Ajaloolased, Ajalooteadus, Balti kubermangud, Historiograafia, Kroonikad, Lugemine, Lugemise uurimine, Magistritööd, Raamatujalugu																										
Title	17. sajandi ajalookirjutaja raamaturiik																										
Title	The bookshelf of a 17th century Baltic history writer																										
Type	Thesis																										

Obrázek 5 - Ukázka metadatového záznamu estonské práce

Search the portal

Enter terms

Search

Full record

Search Browse Search History Marked List Results Full Record Feedback Help

Search again

Share this record

Save this record

« Back to results

Search term(s)

Search

Showing record 15 of 51 « Previous record Next record »

Title	Grafické modely pro analýzu spojených finančních dat
Author	Chýna, Vladislav
Subject(s)	Grafický model; informační divergence; selekční algoritmus; odvětvové indexy BCPP; světové akciové indexy; měnové kurzy
Abstract	Grafické modely jsou vhodným nástrojem statistické analýzy. V poslední době byly aplikovány rovněž ve financích. Práce pojednává o grafických modelech určených pro zpracování dat pocházejících z normálního rozdělení. Jsou zde popsány možnosti testování shody modelů s daty a čtyři selekční algoritmy (včetně odvození vztahů mezi různými STOP pravidly) pro výběr vhodného grafu, který dobře reprezentuje konkrétní data. Tyto dosud nepříliš známé postupy jsou pak použity k zodpovězení otázek z oblasti českého i mezinárodního kapitálového trhu (zkoumání provázanosti odvětvových indexů BCPP, globalizace světových akciových trhů, provázanosti měnových kurzů) a rovněž k testování hypotéz pro vysvětlení časové struktury úrokových sazeb v České republice. Vytvořené programy ve formátu Mathematica 4 lze nalézt v příloze.
Publisher	Vysoká škola ekonomická v Praze
Contributor(s)	Málek, Jiří; Cipra, Tomáš; Pánková, Václava
Date	2006-11-21
Type	Disertační práce
Format	application/pdf
Identifier	http://www.vse.cz/vskp/eid/884
Language	cs
Rights	Vysokoškolské kvalifikační práce obhájené na VŠE jsou veřejně dostupné online. http://ciks.vse.cz/knihovna/Ruzne/vskp_dostupnost.aspx

Obrázek 6 - Ukázka metadatového záznamu české práce

6. Uživatelský přístup

Na rozdíl od valné většiny digitálních knihoven, vyhledávačů a služeb nad digitálními archivy portál DART-Europe svým uživatelům nenabízí možnost vytvoření a správy personalizovaného **uživatelského účtu**. Veškeré jeho služby, včetně těch plynoucích z vyhledávacích procesů (sdílení a ukládání záznamů) a signálního informování formou RSS kanálu, jsou tedy dostupné zcela zdarma a bez omezení.

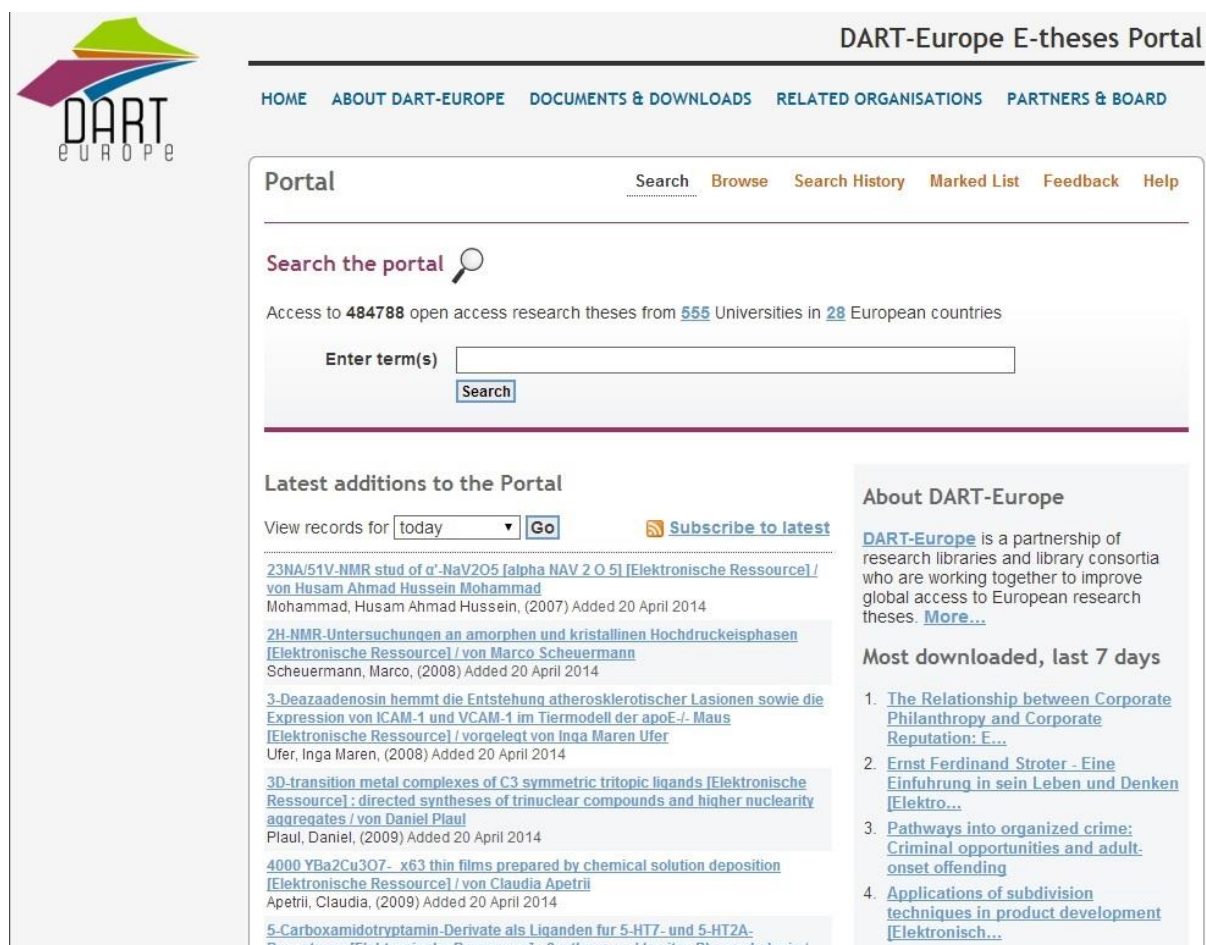
Na vylepšení služeb portálu se uživatelé mohou podílet prostřednictvím **formuláře zpětné vazby** (angl. Feedback form). Podle slov provozovatelů se jedná o značně využívaný nástroj⁹.

7. Webové rozhraní

Webové rozhraní portálu DART-Europe je navrženo přehledně a účelně, veškeré jeho funkční prvky jsou snadno dostupné. Srdcem hlavní stránky (<http://www.dart-europe.eu/>, viz obr. 7) je vyhledávací okno **jednoduchého vyhledávání**, doplněné o základní statistické údaje o portálu: počet metadatových záznamů v indexu, spolupracujících univerzit a států, ve kterých sídlí. Ve spodní části stránky se nacházejí seznamy nejstahovanějších a nejnovějších záznamů, odkaz na službu RSS a stručné informace o vlastním portálu; v horní části nad vyhledávacím rozhraním je k dispozici lišta se základními odkazy na režim **prohlížení**, **historii vyhledávání**, **seznam vybraných záznamů**, **formulář zpětné vazby** a **nápovědu**. Nechybí také odkazy na podrobnější informace o **portálu**, o jeho **partnerech a organizační struktuře**, o **spřízněných organizacích** a na dostupné **informační materiály**.

⁹ MOYLE, Martin. DART-Europe: pan-European networking and services. *ALISS Quarterly* [online]. January 2010, vol. 20, issue 2, s. 37-40 [cit. 2014-05-15]. ISSN 1747-9258. Dostupný z: <http://discovery.ucl.ac.uk/19059/1/19059.pdf>.

Kompletní webové rozhraní včetně jeho funkčních součástí je lokalizováno pouze do anglického jazyka.

Obrázek 7 - Hlavní stránka portálu DART-Europe

8. Statistiky

Tabulka 1 nabízí dílčí statistické údaje o portálu DART-Europe. K jejich vypracování bylo využito rozhraní jednoduchého a pokročilého vyhledávání a prohlížení.

Nejvíce záznamů pochází z Německa (212 198), dalšími hojně zastoupenými zeměmi jsou Nizozemsko (65 493), Francie (57 469) a Velká Británie (47 638). Z České republiky systém prozatím převzal 603 záznamů.

Z hlediska jazyka primárních dokumentů však převládá angličtina (191 511), dále němčina (100 734) a francouzština (49 999). Kvalifikačních prací v českém jazyce je zastoupeno 497.

Jednoznačně největším institucionálním přispěvatelem je Portská univerzita (Universidade do Porto, 19 139 záznamů). Vedle výše uvedené Vysoké školy ekonomické (602 záznamů) je z České republiky v systému zastoupena také Ostravská univerzita, z níž ovšem pochází pouhý jeden záznam.

Celkový počet záznamů v indexu	574 479
Země s nejvyšším počtem záznamů	Německo (212 198)
Počet záznamů pocházejících z České republiky	603
Převládající typ dokumentu	Disertační a kvalifikační práce (výhradně)
Převládající rok publikování dokumentu	2012 (50 495)
Převládající jazyk dokumentu	Angličtina (191 511)
Počet záznamů dokumentů v českém jazyce	497
Zdrojový archiv s největším počtem poskytnutých záznamů	Universidade do Porto (19 139)

Tabulka 1 - Statistické údaje o portálu DART-Europe

9. Závěrečné zhodnocení portálu

Internetový portál DART-Europe patří k významným představitelům služeb nad digitálními archivy ve vědecko-výzkumné oblasti nejen evropském, ale i celosvětovém měřítku. Jeho předností lze spatřit jak v kvantitativních charakteristikách: velikosti indexu, počtu spolupracujících i spřízněných institucí a zemí, ve kterých působí, tak v charakteristikách kvalitativních. Zde je potřeba zdůraznit kvalitu metadatového popisu vycházejícího ze specifikace Dublin Core, rozmanitost doprovodných služeb včetně služby signálního informování, přehlednost a jednoduchost uživatelského rozhraní a především fakt, že portál zprostředkuje funkční odkazy nejen na záznamy v primárních archivech, ale i na plné texty.

Na druhou stranu však portál DART-Europe trpí vážnými nedostatky. Jeho největší slabinou je naprostá absence jakéhokoliv jednotného systému věcného pořádání, která znemožňuje tematické oborové vyhledávání. Jde o neustále se prohlubující problém, který výraznou měrou snižuje efektivitu vyhledávání v systému. Vytknout je nutné také neviditelnost a zastaralost rozhraní pokročilého vyhledávání, značnou omezenost režimu prohlížení – nabízí pouze 4 různé indexy a na rozdíl od dotazového vyhledávání neumožňuje s výsledky dále pracovat pomocí faset údajů – a neexistenci možnosti vytvoření uživatelského účtu.

Literatura

AYRIS, Paul. Developing European Library Services in Changing Times. *LIBER Quarterly* [online]. April 2012, vol. 21, issue 3/4, s. 331-346 [cit. 2014-05-15]. ISSN 2213-056X. Dostupný komerčně z: <http://web.ebscohost.com/>.

AYRIS, Paul. University and Research Libraries in Europe Working towards Open Access. *LIBER Quarterly* [online]. 2011, Vol. 20, issue 3/4, s. 332-346 [cit. 2014-05-15]. ISSN 2213-056X. Dostupný z: <http://liber.library.uu.nl/index.php/lq/article/view/7998/8327>.

DART-Europe E-theses Portal [online]. The Hague (Netherlands): Ligue des Bibliothèques Européennes de Recherche, 2005- [cit. 2014-05-15]. Dostupný z: <http://www.dart-europe.eu/>.

MOYLE, Martin. DART-Europe: pan-European networking and services. *ALISS Quarterly* [online]. January 2010, vol. 20, issue 2, s. 37-40 [cit. 2014-05-15]. ISSN 1747-9258. Dostupný z: <http://discovery.ucl.ac.uk/19059/1/19059.pdf>.

MOYLE, Martin. Improving access to European e-theses: the DART-Europe programme. *LIBER Quarterly* [online]. 2008, Vol. 18, issue 3/4, s. 413-423 [cit. 2014-05-15]. ISSN 2213-056X. Dostupný z: <http://discovery.ucl.ac.uk/14006/1/14006.pdf>.